

bcbf

BIBLIOTEKSCHEFFORENINGEN

Årsberetning 2022

Fra pandemi til krig i Europa

I januar 2022 havde vi endnu ikke sluppet Coronaens kløer helt. I BCF vurderede vi derfor, at vores årsmøde i februar 2022 hang i en usikker tråd, når vi gerne ville afvikle et længe tiltrængt fysisk årsmøde. Beslutningen blev derfor at udskyde BCF årsmødet til 15.-16. september 2022.

Årsmødet kommer jeg tilbage til. Men da de sidste restriktioner blev ophævet i Danmark, gik der ikke længe, før krigen i Ukraine var en surrealistisk realitet - der var krig i Europa!

Støtte til den ukrainske biblioteksforening

Den 1. marts støttede BCF en [europæisk fælles erklæring](#). Den Russiske Føderations barbariske angreb mod Ukraine er i strid med de grundlæggende principper for et bæredygtigt, demokratisk og retfærdigt samfund. Som svar på appellen, iværksat af den [ukrainske biblioteksforening](#), opfordrede Danmarks Biblioteksforening, Forbundet Kultur og Information og Bibliotekschefforeningen sammen med den europæiske organisationer EBLIDA, NAPLE og Public Libraries 2030 biblioteker over hele Europa til at mobilisere til fordel for sand og reel information, for at bruge reel

information som et våben i konflikten for at støtte demokrati og ytringsfrihed.

Krigen i Ukraine medførte også, at der kom flygtninge til landets kommuner. I den forbindelse har bibliotekerne taget mange forskellige initiativer til at bidrage til den gode modtagelse af de nye borgere. Der er fundet litteratur på modersmålet og lavet særlige rundvisninger og introduktioner til bibliotekerne samt specielle arrangementer. Indsamlinger har bibliotekerne også bidraget til og meget meget mere.

Ny lov

Temaet om en revideret bibliotekslov blev rejst igen på Danmarks Biblioteksforenings topmøde i Aalborg i april 2022. I BCF støtter vi fortsat op om en revision af loven, da den grundlæggende er skabt i en tid, hvor bibliotekerne arbejdede ud fra en samlingsorienteret tilgang.

I 2018 efterlyste BCF en dialog om ny lov. Dengang igangsatte daværende Kulturminister Mette Bock og KL en undersøgelse af behovet for en ny lov. På baggrund af en rundrejse, ministeren og KL's udvalgsformand foretog til forskellige bibliotekstyper og uddannelsesinstitutioner i Danmark, var konklusionen, at der ikke var behov for en ny bibliotekslov i Danmark.

Der er nu gået 5 år, og debatten om ny lov er aktualiseret i det nye regeringsgrundlag, hvor man kan læse at "store dele af kulturområdet lider af forældet lovgivning og tilsandede strukturer. Gammelkendte problemer bliver ikke løst. Åbenlyse potentialer bliver ikke indfriet."

I 2023 vil BCF undersøge, hvilke potentialer ny bibliotekslovgivning har udløst i udlandet.

Digital ulighed

Digital dannelse var også et vigtigt tema, der blev taget op på DB Topmødet. Lisbet Knudsen interviewede Kulturminister Ane Halsboe-Jørgensen om, hvad vi skal gøre ved den digitale ulighed, der er opstået i samfundet. Og ikke mindst om hvem der skal tage ansvaret for de digitalt udsatte i befolkningen.

Det er tydeligt, at det er et fælles ansvar, og at opgaven kræver samarbejde. ADD, som står for [Algoritmer, Data og Demokrati](#), er et stort 10-årigt projekt, som har som sin vision, at Danmark skal være foregangsland i forhold til befolkningens digitale indsigter.

Her ligger et kæmpe potentiale for bibliotekerne i forhold til at være med til at sikre oplyste borgere.

Den digitale infrastruktur

Den digitale infrastruktur er et vigtigt område for folkebibliotekerne. BCF har igennem året deltaget i diverse relevante fora og været aktive i arbejdet med at understøtte de mange aktører, som arbejder med det digitale område. Det gælder bl.a. dialogen med Danskernes Digitale Folkebibliotek, KL og KOMBIT, BDI (Bibliotekernes Data og IT) og FBI (Fælles Biblioteksinfrastruktur).

Ny kulturminister

I BCF er vi spændte på, hvilke dagsordener vores nye kulturminister, Jakob Engel-Schmidt (M) vil have fokus på, når det gælder bibliotekerne. Vi vil glæde os til at møde ministeren, forhåbentlig på DB Topmødet i Odense til foråret, hvor vi kan indlede debatten om bibliotekernes omfattende og mangfoldige virke anno 2023.

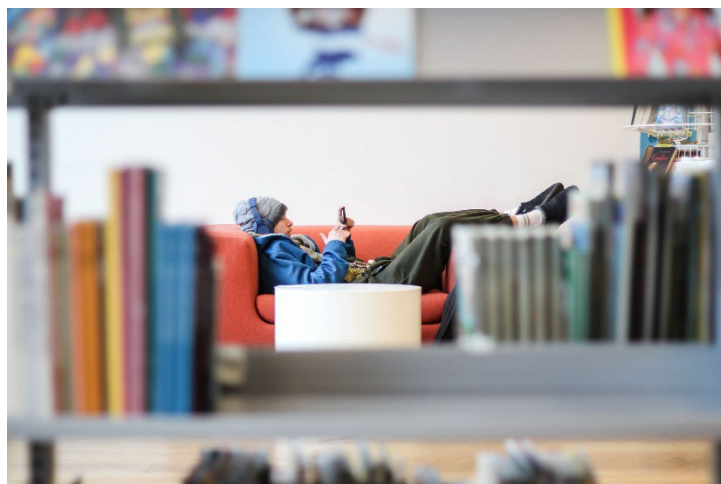
Danmarks Biblioteksforenings nye formand, Paw Østergaard Jensen, har udtalt ”Jeg glæder mig til at møde vores nye kulturminister for at diskutere nogle af de mange store og vigtige opgaver, som ligger forude, herunder en revidering af biblioteksloven, med baggrund i bibliotekernes aktuelle opgaver lokalt i tillæg til deres klassiske rolle samt de markante forskelle på, hvilke tilbud bibliotekerne kan give til borgerne”.

Jeg er meget enig med DB-formanden. BCF mener, at den digitale ulighed er et af de områder, bibliotekerne konkret skal arbejde meget mere målrettet med. Og her kunne en ny forpligtende lov understrege og understøtte bibliotekernes indsats.

Ny læsevaneundersøgelse blev lanceret 1. juni

Bibliotekschefernes *Håndslag for læsning 2020-2024* har fortsat stor relevans og er blevet fremhævet i forbindelse med at den nye læsevaneundersøgelse *Børn og unges læsning 2021*, som blev præsenteret på en konference 1. juni i København.

Partnere bag undersøgelsen er Tænk tanken Fremtidens Biblioteker og Center for Anvendt Skoleforskning.

Mere end 8.000 elever fra 5.-8. klasse er med i undersøgelsen, der tegner et billede af, hvordan børnenes læselyst og læse- og medievaner er under udvikling.

Undersøgelsen opridses ti hovedtendenser, og en helt tydelig tendens er, at børn og unges læselyst falder med alderen. 64 procent af eleverne i 5. klasse nyder at læse, men læselysten falder gradvist for hvert klassetrin indtil 8. klasse, hvor tallet er nede på 49 procent. Det er især lyst til at læse for sjov i fritiden, der falder med alderen. Formålet med at læse i fritiden skifter ved overgangen fra 7. til 8. klassetrin. Hvor flere læser for sjov i 5.-7. klasse, læser flere for at lære noget i 8. klasse.

Måske ikke overraskende viser undersøgelsen, at brug af sociale medier hænger sammen med mindre fritidslæsning og svagere opmærksomhed. Af de elever i 5. klasse, som ikke bruger tid på sociale medier, er 59 procent ugentlige læsere. Af dem, der bruger tre timer eller mere på sociale medier, læser kun 39 procent ugentligt. Tilsvarende viser undersøgelsen en sammenhæng mellem brug af sociale medier og en svagere evne til at være opmærksom. Et resultat, forskerne kalder iøjnefaldende, fordi de ikke finder samme klare sammenhæng mellem brug af streaming eller digitale spil og evnen til at være opmærksom.

Biblioteksbranchens fokus på læsning har bragt mange nationale tiltage med sig. Fx 39 nye udviklingspuljeprojekter og udrulning af 78 lokale BOGglad-tiltag i landets kommuner. Derudover har flotte evalueringer af både BOGglad og programmet "Læselyst og læsefællesskaber for børn i indskolings fritidstilbud" vist, at

særlige indsatser kan gøre en stor forskel for børns glæde ved litteratur og læsning.

Folkemøde sammen med Dansk Kulturliv

Folkemødet er et oplagt sted at vise kulturens og bibliotekernes samfundsmæssige betydning, fordi så mange meningsdannere og politikere mødes her. BCF støtter op om Dansk Kulturliv og deltog aktivt i events og netværksarbejde på Folkemødet på Kulturens Plads. I 2022 var et af temaerne blandt andet den nye læsevaneundersøgelse.

Dansk Kulturliv ([Dansk Kulturliv](#)) består af interesseorganisationerne Dansk Live, Danmarks Biblioteksforening, Dansk Teater, Organisationen Danske Museer, Danske Koncert- og Kulturhuse samt Danske Ensembler, Orkestre og Operainstitutioner.

Blandt de øvrige parter bag det omfattende program på Kulturens Plads er bl.a. Statens Kunstfond, Applaus, Tænk tanken Fremtidens Biblioteker og Dansk Teater 300 år.

Kultur mødet på Mors

De danske Folkebiblioteker deltog også på Kultur mødet Mors og havde igen i år deres egen scene, som ligger på Kulturpladsen. Bag scenen står FKI, BCF, Biblioteks- og kulturforening Midtjylland, bibliotekerne i region Nordjylland, Aalborg Centralbibliotek og Danmarks Biblioteksforening.

Bibliotekerne deltog herudover sammen med Applaus om et event, der havde fokus på publikumsudvikling samt et event sammen med Danske Magistre, der handlede om, hvordan kulturens rammer og vilkår kan styrkes politisk.

Vi bygger fremtiden sammen

I bibliotekerne er vi gode til at flytte os sammen med det samfund, vi er en del af – og til tider også at flytte på det. I år valgte vi også at flytte selve årsmødet. Som noget helt nyt afviklede vi årsmødet på Legoland Hotel & Conference, med besøg på LEGO House, der ligesom bibliotekerne har fokus på værtskab og publikumsudvikling.

Årsmødet havde læringskompetencer, partnerskaber og innovationskultur som sit omdrejningspunkt. På årsmødet fik vi en række skarpe bud fra nogle af de stærkeste stemmer på området og fik inspiration til det ledelsesfokus, der kræves oven på den netop gennemlevede coronapandemi.

Citizen Science – en oplagt mulighed for de danske folkebiblioteker

De senere år har vi set en betydelig bevægelse inden for Citizen Science. Fænomenet er i vækst herhjemme, og globalt findes der cirka 5.000 aktive projekter online. Citizen Science handler om inddragelse af borgere i forskning via inklusion, bidrag og gensidighed. Det involverer gerne en form for dataindsamling, tolkning og analyse og er velegnet til samarbejde omkring læring – fx folkeskoler og gymnasier.

BCF afviklede en workshop sammen med Odense Centralbibliotek, SDU og Tønder Bibliotek som undersøgte, om det giver mening for folkebibliotekerne at afsøge feltet yderligere. Citizen Science handler om borgerinvolvering og bæredygtighed. Det handler desuden om, at forskning skaber nytte for borgerne og initierer nye former for frivillighed. På den måde har Citizen Science et demokratisk potentiale, der handler om, at beslutninger bygger på viden og dialog – ikke på fake news.

For bibliotekerne handler det om at indgå i nye relevante regionale netværk. Desuden spiller ideerne om Citizen Science fint ind i det eksisterende arbejde, som folkebibliotekerne arbejder med omkring FN's Verdensmål, bæredygtighed og klimadagsordenen.

I international bibliotekssammenhæng er der allerede fokus på området. Fag- og forskningsbibliotekerne har i regi af LIBER (den europæiske forskningsbiblioteksforening) udgivet en hands on-guide. SciStarter har udgivet deres 'Library & Community Guide'. Citizen Science Centret i Barcelona og de lokale folkebiblioteker der har udviklet et kompetenceudviklingsforløb for biblioteksmedarbejdere, og endelig har både IFLA og EBLIDA strategisk fokus på Citizen Science. Især sidstnævnte kan være interessant for danske folkebiblioteker.

Et andet overordnet mål kan være at udbygge lokalt, hvor bibliotekerne kan spille ind i eller understøtte de lokale kommunale (politiske og strategiske) indsatser inden for fx bæredygtighedsområdet.

Fri og lige adgang på Strategisk Folkebiblioteksmøde

Centralbibliotekerne inviterede landets bibliotekschefer til det årlige Strategisk folkebiblioteksmøde den 27.-28. oktober på Comwell Middelfart. På dette års møde var der fokus på en af folkebibliotekernes bærende værdier - den frie og lige adgang til kultur, viden, information, oplevelser og deltagelse. Udover at være et bærende element i folkebibliotekerne er det samtidig et emne, der optager den nationale og globale dagsorden. FN's verdensmål stiller skarpt på emnet gennem "leave no one behind" og arbejder for at skabe mere ligestillede deltagelsesmuligheder i samfundet og i demokratiet.

Vi har en indbygget forståelse af, at bibliotekernes tilbud skal være relevante for en mangfoldighed af mennesker med en mangfoldighed af perspektiver og interesser - uanset alder, etnicitet, køn, seksualitet, religion, sprog, funktionsevner og/eller socioøkonomiske vilkår. På mødet lærte flere af os, at vi også har blinde vinkler eller bias, som kan være barrierer for, at der reelt er lige adgang.

Det kan handle om sproget, vi taler, måden vi indretter os på, måden vi opbygger vores samling på, hvordan vi formidler i rummet eller på nettet, arrangementer vi tilbyder - og hvor bevidste vi er om os selv og det samfund, vi spiller en vigtig rolle i. Et vigtigt ledermøde, der har skabt eftertanke og debat efterfølgende.

Nye anbefalinger til lånesamarbejdet

BCF har deltaget i et tværgående arbejde for at opdatere reglerne for lånesamarbejdet. Arbejdsgruppen har analyseret området og er kommet med en række anbefalinger til

fælles moderniserede retningslinjer, der sikrer bedst mulig service til borgerne.

Derudover har arbejdsgruppen også udarbejdet en afdækning af behovet for kompetenceudvikling på området.

BCF anbefaler, at alle følger de nye retningslinjer til gavn for både borgere og biblioteker.

Hele arbejdet bliver offentliggjort på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside og udsendt med deres nyhedsbrev. Her kan I se de overordnede anbefalinger.

Overordnede anbefalinger

- Alle biblioteker bør så vidt muligt give mulighed for fjernlån, herunder interurbant indlån og udlån.
- Almindelig adgang til ressourcer, der kan lånes, kopieres eller på anden måde deles med andre, bør fremmes med færrest mulige hindringer.
- Materiale, der er søgbart i fælleskatalogen, bør så vidt muligt være tilgængeligt. Ved licensbelagte materialer eller "Kan ikke leveres-svar" bør der informeres om, hvor og hvordan materialet lettest er tilgængeligt for brugeren, fx brug på stedet.
- Alle biblioteker bør i en servicepolitik for biblioteksbrugerne beskrive betjeningsniveauet for fremskaffelse af materialer fra andre biblioteker.
- Alle biblioteker bør i en servicedeklaration over for andre biblioteker kort beskrive betjeningsniveauet i forbindelse med interurbant lån. Servicedeklarationen bør gennemgås årligt og være opdateret.

- Alle långivende biblioteker bør give 14 dages ekstra lånetid på materialer, så der er tid til transport.
- Ved eventuelle fravigelser fra nærværende anbefalinger bør det eksplicit beskrives i bibliotekets servicedeklaration.

RDA (Resource, Description and Acces)

Danmark bryster sig af at være et af de mest gennemdigitaliserede lande. Det gælder i særdeleshed for bibliotekssektoren. Dog har vi et hængeparti. De danske biblioteker halter bag efter udlandet rent katalogiseringsmæssigt. Det er derfor, vi skal opdateres via RDA. RDA (Resource Description and Acces) er afløseren for de anglo-amerikanske katalogiseringsregler, AACR2.

Det blev i 2016 besluttet, at bibliotekerne skulle indføre RDA, men opgaven er ikke blevet ført ud i livet. Det er et hængeparti, vi bør have rettet op på. Ikke mindst fordi vi står over for forberedelserne af det nye FBS udbud i 2024. En overgang til RDA vil dels fremtidssikre samspillet med omverdenen, og dels danne udgangspunkt for mere moderne (nutidige) system- og formidlingsløsninger og –services.

Men en overgang vil også lægge beslag på mange ressourcer, så der arbejdes på at etablere et bedre beslutningsgrundlag bl.a. i form af en business case.

I BCF's bestyrelse er vi interesserede i, at en overgang kommer til at ske så hurtigt som muligt, men uden at kommunerne involveres i betalingen.

Det må være en klar forventning til leverandører af dataløsninger til biblioteker,

at de baserer sig på internationale standarder.

Biblioteker og bæredygtighed – hvordan leder vi vor tids vigtigste dagsorden?

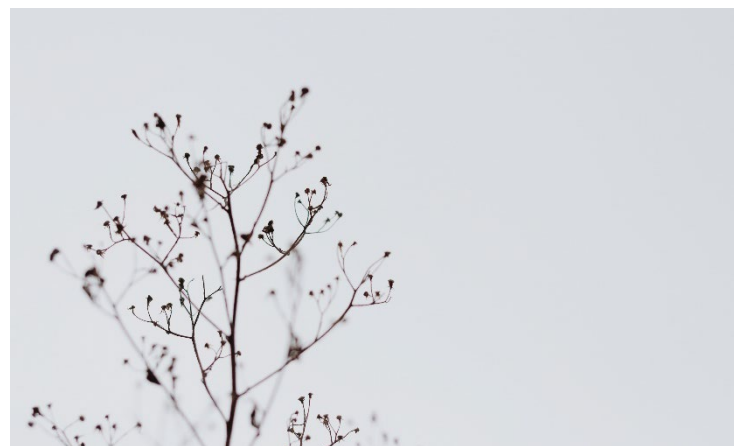
Bæredygtighed er en vigtig dagsorden og rummer meget mere end klima. Det handler om social bæredygtighed, organisatorisk bæredygtighed – og selvfølgelig planetens bæredygtighed – og ikke mindst også os selv og vores eget lederskab. Er det bæredygtigt? Der er mange mulige roller for bibliotekerne at spille i samfundets bæredygtige transformation.

Vi har derfor valgt at dedikere årsmødet 2023 til at undersøge og diskutere nogle af de mulighedsrum, der er, for at vi som ledere kan arbejde strategisk med bæredygtighed.

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Vi glæder os til et nyt år i Bibliotekschefforeningen med masser af vigtige dagsordener, som vi tager fat på i fællesskab.

BIBLIOTEKSCHEFFORENINGEN • DK